ఆ వాడిన ఆకులు

[కథానిక]

= శ్రీ శివరాజు వెంకటసుబ్బారావు =

(బుచ్చిబాబు)

ఎందుకో ఆ గులాబిమొక్కని చూసినప్పుడల్లా హృదయంలో వేళ్లు పాతుకున్నట్లు సూర్యకాంతమ్మ శరీరంలో నరాలు కదలిక మానుకుంటాయి. ఆ మొక్కని చాలా రోజుల కిందట ఆమెచెల్లెలి మొగుడు చంద్రకాంతం పంపించాడు. మొక్క వేళ్లేమో పాతుకుంది కాని ఎదుగూ పొదుగూ లేదు. ఎంత జాగ్రత్తగా పెంచినా లాభం లేకపోతోంది. ఆ మొక్క తాలూకు గులాబీని తల్లో పెట్టుకోడంకోసం చాలా రోజుల్నుంచి పూలుకొనడంకూడా మానేసింది. రాత్రంతా దాన్నిగురించే ఆలోచనలు, కలలు. సూర్యోదయంకోసం ఎదురుచూస్తూ, ఆలోచిస్తూ, ఆవులిస్తూ, భర్తగుర్రుని పరీక్షిస్తూ, నిద్రలేక మొహంవాపుతో, కళ్ల మత్తుతో దొడ్లో కొచ్చి, ఎం తెదిగిందో చూసేసరికి, అంతే వుంది—ఎదుగూ లేదు, పొదుగూ లేదు. రోజూ ఉదయం గంటసేపైనా దానికోసం బాధపడడం ఆమెకి అలవాటైపోయింది. ఆ వాడిపోతూ, లేవలేకపోతున్న లేత ఆకులు అతని నిద్రతో బరువెక్కి, బద్ధకించి వాలిపోయిన కనురెప్పలలోని స్థిరత్వాన్ని స్ఫురింపచేస్తూ ఎంతకాలం ఆమెని కలవరపెట్టడం ?

“ఆ మొక్క పీకెయ్యించు. దాని కేదో జాడ్యం పట్టింది. అది పాకిందంటే మిగత మొక్కలుకూడా చస్తాయి తెలిసిందా? పంపినవాడు మంచివాడైతే అది నిక్షేపంలా ఎదుగును. మిగతావన్నీ బతకలా ? నీ చెల్లెలి మొగుడు తాలూకు విషం దానికీ పట్టింది.” అని రెండుమూడు సార్లన్నాడు ఆమెభర్త బసవయ్య. ఈ గుడ్డి నమ్మకాన్ని గంటేసి శాస్త్రీయ సమ్మతమైన కారణం తెలుసుకోవాలని నవలలు చదవడం మాని, ‘హార్టీకల్చర్’ గ్రంథాలు చదవడం మొదలెట్టింది. తోట్లోకి బసవయ్య చక్కా వొచ్చాడు. అతను బకాసురుడు లాంటి పెద్ద గ్రహం. శరీరం ఆకారంలేని మాంసంముద్దలకి చర్మం తొడిగినట్లుగా వుంటుంది. జుట్టుకీ కనుబొమ్మలకీ మధ్య పరిహద్దులాగ కాస్తంత నుదురు. కనుబొమ్మలు పొదలా ఎదిగి చెవులదాకా పాకినట్లుంటాయి. కందిరీగ కుట్టినట్లుగా కుడికంటికింద వాపు. తేనెటీగల పట్టుచూదిరి అర్థంలేని వొంకరలు తిరిగి వృథాగా అల్లుకున్న క్రాపింగు. గాలికి వూగులాడే ముసిలివృక్షంకొమ్మలలాంటి చేతులు. నవ్వినప్పుడు నవ్వునే వెక్కిరించే వెడల్పు పెదవుల వెనక ఐక్యతలేని పళ్లవరస. ఇంటర్ కాగానే, భార్యలాగే చదువు చాలించి ‘ఇన్స్యూరెన్స్’ ప్రపంచంలో కృషిచేసినందుకు అధికారులు మెచ్చుకుని, తుదకి మేనేజర్ పదవి–దాంతో పాటు కారూ యిచ్చారు. ఆకారుకి సరిపడ్డ నిండైన విగ్రహం.

“ఈ మొక్క యింకా పీకలా ? దీని కేదో పురుగట్టింది. మీ చెల్లెలి మొగుడిలో కుళ్లు దీనికీ పట్టుకుంది.”

ఇట్లా చంద్రకాంతంపై భర్త ద్వేషం ప్రకటించటం ఆమెకి మొదటిమాటు కాదు. అతనితో, ఎప్పుడో పెళ్లిలో తప్ప, బసవయ్యకి పరిచయం కూడా లేదు. లేమివల్ల జనించిన అసూయ బురదలా ఎక్కడ పడితే అక్కడే వుంటుంది. భర్తద్వేషానికి అసూయ కారణం అవడానికి అవకాశాలు లేవు. చంద్రకాంతం గొప్ప హోదాలో లేడు; అతని కసలు ఉద్యోగమే

లేదు; అత నంత ఆస్తిపరుడూ కాడు; గొప్ప పండితుడూ కాడు - వొందలమంది మాదిరి అతనూ వో గ్రాడ్యుయేట్; కాంగ్రెస్‌లో పావలా మెంబరు కూడా కాడు. మరెందుకు ద్వేషం? భర్త మనస్సు కాంతానికి అర్థంకాలేదు.

"ఎప్పుడూ చెల్లెలి మొగుడేనా? మీకు తోడల్లుడన్న విషయం మరిచిపోకండి. పాపం, అత నేం చేశాడు? వాళ్ల వూర్నించి ఎవరో వొస్తే యీ పూలమొక్కని మా చెల్లెలితో చెప్పి పంపించాడు." అంది సమర్థిస్తూ. కాంతం బ్రహ్మచారిగుండెలో తుపాను లేవగొట్టేటంతటి చక్కంది కాదుకాని, మాట్లాడేటప్పుడు ఆకర్షణీయంగా వుంటుంది. చాయ నలుపే - పూర్ణిమనాటి మెత్తటి, మెరిసిపొయ్యే నలుపు. మాటలతో ప్రకటించలేని భావాలని పెద్ద కళ్ల కదలికలో చూపిస్తుంది. 'ప', 'వ', 'ఎం' మొదలైన గొంతుముందుభాగంలోంచి వొచ్చే అక్షరాలని వుచ్చరించినప్పుడు పెదవులు కొత్త పొందికని తెచ్చుకుంటాయి. మాట్లాడినప్పుడే ముక్కుపక్కని గీత బుగ్గని కెరటంలా లేవదీసి, తెరచాప చుక్కానీలాగ పెదవులకీ, బుగ్గకీ లయ కల్పుతుంది! మొహంలోని అమాయకత్వానికి నాజూకైన బట్ట, వేషధారణ కొంత కుటిలత్వం కల్పిస్తాయి. 'ప్రీమియమ్‌లు' 'బోనస్సులు' 'డివిడెండ్లు'—యీ లోకంలోంచి భర్తని విముక్తి చేసే శక్తి గులాబిమొక్కకి వుందని ఆమెకి తెలుసు. అదీ కొంత మెరుగే.

"తోడల్లుడని చెప్పుకోడం నాకు సిగ్గుగా వుంది. ఏదేనా ఉద్యోగంలో ప్రవేశించరాదూ?"

"లా కడతాడుట. ఎదీ—మొన్ననేగా బి. ఏ. పూర్తిచేసింది? అందరికీ పుట్టగానే ఉద్యోగాలొస్తాయా?"

"లా కాదు, బల్ల. నా ఆఫీసులో గుమాస్తాపని కోసం లక్షమంది గ్రాడ్యుయేట్లు సిద్ధంగా వున్నారు. వీళ్లంతా దేశానికి బరువుచేటు."

"అతని ఉద్యోగంసంగతి మన కెందుకు లెద్దురూ? వాళ్ల తంటాలు వాళ్లు పడతారు" అంది కాంతం.

చంద్రకాంతాన్నిగురించి భర్త మాట్లాడడం తనకి కొంత సంతోషం యివ్వకపోలేదు. ఇన్స్యూరెన్స్ డబ్బామోతకంటె బోలెడు నయం. ఉద్యోగంలో పడ్డతర్వాత మొగాడికి ఆ ఉద్యోగంగొడవే. చంద్రకాంతంలాంటి నిరుద్యోగి ప్రపంచానికి అధికారి. వాళ్లకి ప్రవర్తనాస్వేచ్ఛ, మానసికవైశాల్యం వున్నాయి.

"మన కెందుకేమిటి—మనకే. ఫలానాఆయన తోడల్లుడు సందులమ్మట తిరుగుతున్నాడంటే, నాకే నామర్దా. ఊరికే పగలంతా ఊరమ్మటా, రాత్రంతా సినిమాలచుట్టూ తిరిగి, వున్న రెండెకరాలూ సిగరెట్ల ద్వారా ఊదెయ్యడంబదులు నన్నడిగితే ఏదో తంటాలుపడి 'ఖాళీ' చెయ్యిస్తాను—నాఆఫీసులో గుమస్తాగా చేరడం మంచిదంటాను"

"ఇప్పుడు మిమ్మల్ని ఎవ్వరూ అడగలేదు. వెళ్లండి, ఎవరో వొచ్చినట్లున్నారు" — అంతటి మనిషినీ తన గుప్పెట్లో వుంచుకుని, గాలిలో వూదెయ్యగలనని కాంతానికి తెలుసు. ఆ నమ్మకం ఆమెలోని ఆకస్మికచైతన్యానికి, మార్పులకి కారణం.

భర్త బైటికెళ్లిన కారుచప్పుడైంది. కాంతమ్మ లోపలికొచ్చి హార్టీకల్చర్ పుస్తకం బీరువామీద గిరవాటేసి, చెల్లెలిపెళ్లిఫొటో ముందు పెట్టుకుని కూచుంది. అందులో భర్త లేడు. ఆ కారణంచేతనే దాన్ని చూడడానికి యిష్టపడొచ్చు. అల్లా అనిపించినందుకు నీరసంగా నవ్వుకుంది. ఈ చంద్రకాంతంలో భర్త ద్వేషించేటంతటి విశేషం యేముందో తెలుసుకోవాలనుకుంది. పెళ్లినాడే అతన్నిగురించి అంతా చిత్రంగా చెప్పుకున్నారు; తనూ ఎన్నో వింది; చెల్లెలికి ఏమీ తెలీదు, అమాయకురాలు. అడిగితే ఏమీ తెలీదంటుంది. ఈగాథల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు భావికాలంలో మరుగుపడ్డాయి. వాటిని తవ్విచూపేందుకు ఎవ్వరూ—భర్తకూడా—సాహసించలేదు. ఈగాథల సారాంశం యేమిటి? అతను తుంటరి; చెడ్డవాడు; స్త్రీలోలుడు; నైతికనియమాలు లేవు; సంఘకట్టుబాట్లు, బాధ్యత మొదలే లేవు; రోగాల పుట్ట; మహాపాపి. వీటికి తార్కాణ అతను నిరుద్యోగి కావడమే. ఇవేవీ ఆమె అతనిలో చూడలేదు. ఆరోగ్య

అంతా అతని మొహంలోని వెలుగులోనే వుంది. అతని ముందు నిలబడ్డకాసేపూ వాతావరణం చీకటై, మైమరుస్తారు. బుర్ర పనిచెయ్యదు. అతనితో చెప్పేటందుకు మాటలు కనిపించవు. కుట్ర, కల్మషం, నీతి, సంఘం, మతం — అన్నీ వాటి నిరంతర యుద్ధాలని ముగించి, శాంతికోసం తడుములాడి, అతని నేత్రాలలో ఐక్యం అవుతాయి. అతను మితభాషి. గుర్రంపిల్లలోని శక్తిచాంచల్యం, మూగబలం—అన్నీ అతనిలో చూడగలిగింది. ఏవో పుస్తకాలు చదువుకునేవాడు; ఏవో బొమ్మలు గీసుకునేవాడు. సైకిలుమీద వెళ్లి రాత్రి పదింటికి వొచ్చేవాడు—అత్తారింట్లో. దరఖాస్తు పెట్టమంటే, నవ్వి సరే అనేవాడుకాని పెట్టేవాడు కాడు. తనకి తెలియకుండా అతన్ని ఆదర్శపురుషుడుగా ఎంచుకుంది కాంతం. వెనక, ఆమె చెల్లెలు ఏదో బొమ్మ తీసుకొచ్చి "బాగుందా, మా ఆయన వ్రాశాడు" అంది. ఆబొమ్మ తనదేనని తెలుసుకుంది, నమ్మింది. "ఎవరే యీ బొమ్మ?" "నాదే" అంది చెల్లెలు. పిచ్చది. వెర్రిబాగుల్ది. ఎప్పుడో, ఎక్కడో తనకీ అతనికీ మూగబాంధవ్యం కుదిరి వుంటుంది. అతన్ని అర్థంచేసుకుంది. అర్థంచేసుకొన్నవాళ్లే అనుభవించడానికి అర్హులు.

భర్త అతన్నిగురించి చూపిన అసూయలోనూ, ద్వేషంలోనూ హేళనభావం, తాత్కాలికహాస్యం పైకివున్నా, వాటివెనక నిజమైన వుద్రేకం, 'కసి' వుంది. దానికి కారణం ఏమిటి? ఈ ఆలోచనలు ఆమెను బాధిస్తున్నా ఆబాధలో ఆనందంకూడా వుంది. కాని దానికి ఆకారం లేదు, పరిపూర్ణత లేదు. ఎవళ్లకీ చెప్పకోడానికీ లేదు. అవి ఏకాంతాన్ని కోరతాయి; రహస్యాన్ని రాపాడతాయి. ఎంతకాలం యీ చీకటి, రహస్యం? ఆ మొహం ఆమెని పదేపదే కలవరపెట్టడానికి కారణం ఆమె దాని నిజాన్నిగురించి నిర్ధారణకు రాకపోవడం. ఏదో వొనిమిషం అనుకోడం, దాన్ని తోసెయ్యడం, బలవంతంగా మరిచిపోవడం, అది మళ్లా గంటలోనే వొత్తిడి కలిగించడం. సగం సగం సాగించిన ఆలోచనా, నిర్ధారణకు రాని కార్యం—యివి మనుష్యులని పీడించుకుతింటాయి. ఇందులో నించి బైటపడాలంటే బాధించే విషయాన్ని పూర్తిగా వొకేసారి బ్రద్దలుకొట్టడం వొక్కటే సాధనం. ఆఫొటోలోని మొహాన్ని బాగా పరీక్షించింది. దానిలోని లోపాలు, చెడ్డలక్షణాలు ఏరి వల్లెవేస్తే అతని ప్రతిమ వొత్తిడికలిగించదు. గడ్డం బాగా లేదు: బుజాలు బాగలేవు. చెవు లేం బాగున్నాయి? మీసాలు తీసేసి—ఆడదానిలాగా—అసలు బాగలేడు. ఇది నిజం, దీన్నే గుండెకు నొక్కి, నిబ్బరంచేసుకోవాలి. కాంతం నిట్టూర్పువిడిచింది—ఎడారిలాగ మారింది మనస్సు. ఫొటో గోడని తగిల్చి, గూట్లోనించి హక్స్లీ రాసిన "ఆ వాడిన ఆకులు" అన్న నవల తీసింది. మళ్లా ఆకులు, వాడిపోవడం...తనమీద కోపం వొచ్చింది. బైట సాయిబు 'గులాబీ పువ్వులో' అని కేకవేస్తూ అమ్ముకుంటూ పోతున్నాడు. పుస్తకం గిరవాటెట్టి తలుపు తీసి, మళ్లా చప్పుడయ్యేటట్లు మూసింది. మళ్లా ఆమెమనస్సు ప్రాచీనశక్తుల వైషమ్యాలకి నిలయం ఐపోయింది.

* * *

చంద్రకాంతం భార్యని ఆస్పత్రిలో పరీక్షచేయించడంకోసం విశాఖపట్నం రావల్సివచ్చింది. అక్కగారింట్లో దిగుదామని భార్య అతన్ని చంపుకుతింది. సంఘంలో తనకి స్థానం స్థిరపడేంతవరకూ బంధువులూ, మిత్రులూ లేరని అతనెంత చెప్పినా ఆమె వినిపించుకోలేదు. పైగా, ఆఊరొస్తున్నారని తెలియగానే బసవయ్య తప్పకుండా వాళ్లింట్లోనే దిగాలని ఉత్తరం వ్రాసి, వొచ్చే సమయం తెలుసుకుని స్టేషనుకి కారుకూడా పంపించాడు.

భార్యని ఆస్పత్రిలో చేర్పించిన తర్వాత అతను రోజంతా అక్కడే గడిపేవాడు. డాక్టర్లు రోజుకి నాలుగు గంటలుమాత్రం భార్యదగ్గర వుండేందుకు వొప్పకున్నా, ఎల్లాగో అక్కడే గడిపేసి, సాయంత్రం బీచివొడ్డున తిరిగి, క్లబ్బులో చీట్లాడి, రాత్రి పదిగంటలికి యింటికి చేరుకునేవాడు. అతనికి మేడమీద మూలగది ఇచ్చారు. భోజనాలదగ్గర మాత్రం అందరూ ఆస్పత్రిసంగతులు మాట్లాడుకునేవారు. భోజనం కాగానే బసవయ్య కారుమీద వెళ్లిపోతూ, చంద్రకాంతాన్ని ఆస్పత్రిదగ్గర దించేవాడు. ఇట్లా ఐదురోజులు గడిచాయి.

కాఫీ తీసుకుని మేడమీద గదిలో కొచ్చింది కాంతం. చంద్రకాంతం మంచంమీదనుంచి తటాలున లేచి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. తెల్లటి పైజామా, కంటి మెడచొక్కా, పెద్ద తువ్వాలూ, చిందరవందర జుట్టూ—అప్పుడే కమ్యూనిస్టుల సమావేశంనుంచి వొచ్చినవాడిలా వున్నాడు.

"నాక్కూడా లేవాలా కాంతం?" అంటూ కాఫీకప్పు బల్లమీద పెట్టింది. అత నేమీ మాట్లాడ లేదు. సిగరెట్ ఆర్పేందుకు 'ఆష్ ట్రే' కనిపించక అటూయిటూ చూస్తున్నాడు. కాంతం తల వొంచింది. గుమ్మంలోంచి గిరవాటెట్టాడు.

"కాఫీకి ముందే కాల్చాలా ఆ వెధవసిగరెట్టు!"

అతని పెదవులకేసి చూసింది. సిగరెట్లు కాల్చకుండా వుంటే అవి నిజంగా గులాబీరేఖలలా వుండు ననుకుంది.

"సిగరెట్టు నాపాలిటి దైవం. అది లేకపోతే నాగరికప్రపంచంలో క్షణం బ్రతకలేం—"

"ఎందువల్ల?"

"పొగ, దుమ్ము, క్లోరోఫారం, తారువాసన-నేటి లోకంవేగంతో సమంగా వెళ్లలేక క్రుంగి పోతున్న నరాలకి జీవంపోసే నిప్పుకణం."

"సరే—యివన్నీ నీవొక్కడికేనా యేమిటి? మావారు కాల్చరేం?"

కాఫీచప్పరిస్తూ ఆమెకేసి కోలగా చూశాడు.

"మీఆయన మహానుభావుడు. మా నవీనత్వం అనే జబ్బు తగల్లేదింకా. అతనికి సమస్యలు లేవు. సందేహాలు లేవు. నోరులేని బాధలూ లేవు. సంసారం, హోదా, సంఘంలో స్థానం, మంచి పెళ్లాం, కారు, ముఖ్యంగా డబ్బూ—అన్నీ వున్నాయి. అవి నాకు లేవుకాబట్టి, సిగరెట్టుతో తృప్తిపడతా—"

కాంతాని కిట్లాంటి మాటలు విని చాలాకాలమైంది. ఎప్పుడో కాలేజీలో ఉపన్యాసకుడి ద్వారా వింది. 'మంచి పెళ్లాం' అనడంలో తను పెళ్లాంగా మంచిదో-వ్యక్తిగా కోరదగిందో అతని తాత్పర్యం బోధపడలేదు ఆమెకి.

"మా చెల్లెలు మంచి పెళ్లాం కాదూ?"

"మొగుడు మంచివాడైతేనే పెండ్లాం మంచితనం లెక్కలోకొస్తుంది."

తువరంచుకాణం చాపమీద పరిచాడు.

"మా నవీనత్వాని కివన్నీ వుపకరాలు."—కాంతం వెళ్లి గ్లాసుతో నీళ్లు తెచ్చింది.

"మీ కెందుకీ శ్రమ? బంట్రోతు తెచ్చునుగా..."

"చంద్రం! నన్ను 'మీ' రనడం దేనికి?"

"వదినగారు—అందులో చదువుకున్నవారు..."

"చాల్లే—నీదంతా చిత్రం. ఐతే నీ నవీనత్వంలోకి నేనూ వొస్తానా?"

"మీ రట్లా అడిగితే చెప్పలేను. నవీనత్వానికి లక్షణాలు చెబతాను. అందులో వున్నారో లేరో మీరే చూసుకోండి. మొదటిది— ఫలానా పనీ అని వుండకూడదు. ఏవొక్కదాంటోనూ సంపూర్ణమైన పాండిత్యం వుండకూడదు. మతం, దైవభక్తి అసలు పనికిరావు. సంప్రదాయాలు, ఆచారాలు, పెద్దలు, ఆధ్యాత్మికపిచ్చి-వీళ్లు మాకు శత్రువులు. చరిత్రని చింపి పారేశాము. పొందిన వొస్తువుతో తృప్తిపడకూడదు, అనుభవించకూడదు. మార్పు మా మతం. ఈనా డున్న ఆదర్శాలు రేపుండవు. జీవితపు విలువలు లేవు. ఏదో ఆశిస్తాం—అదేమిటో నొక్కి చెప్పలేం. ఏదో బాధ పడతాం; అదెవ్వరికీ అర్థంకాకూడదు. తొందర, తమాషా, తారుమారు, తాత్కాలిక తన్మయత,........."

కాంతం ఆవలించింది. నవ్వింది. ఇది సిద్ధంచేసిన ఉపన్యాసంలా వుందికాని, సహజమైన వాక్కా! అతని తెలివిని, చమత్కారాన్ని తను ప్రదర్శించాలని యత్నిస్తున్నాడా? అట్లా యత్నించడంలో వుద్దేశం? ఏదో ఆమెలో కొత్త ఆశ వుద్భవించింది. ఈ ఆశాభవనానికి పునాదుల నిర్మాణం ప్రారంభించాలి. ఏం చెయ్యాలో ఆలోచించడానికి దిగి వెళ్లిపోయింది. అతను భోజనం కాగానే వెళ్లిపోయి, మళ్లీ రాత్రి భర్త వొచ్చిం తర్వాత కాని రాలేదు.

* * *

మొన్నాడు ఉదయానే లేచి బసవయ్య రాత్రికి రానని చెప్పి వెళ్లిపోయ్యాడు. కాంతం, ఏడింటికి

కాఫీకప్పుతో మేడమీది గదికి వెళ్లింది. అప్పుడే స్నానంచేసిన తడి ఆ తెల్ల సిల్కుచీరలోంచి చల్లదనాన్ని వెదజల్లుతోంది. సూర్యకాంతి మధ్య పాపిడిగుండా నుదుటిమీద గీతలా పడింది. ఆకలి, సంతృప్తి- రెండూ ఆమెబాల్యపుసౌందర్యం మొయ్యలేని శక్తితో కళ్లద్వారా కలత కనపరుస్తున్నాయి. ముడుచుకున్న పెదవుల మరుగులో సంకల్పం వుంది.

"ఎప్పుడు తీసుకొస్తావు మాచెల్లెలిని?"

"రేపే—ఏమీ భయపడవలసిన జబ్బు కాదన్నారు డాక్టర్లు"

"నువ్వింకా లేవలేదేం?"

అతను మంచంమీదే వోరగా కూర్చుని దిండ్లమీద మోచెయ్యి ఆనించాడు. నిద్రలేక బరువెక్కిన కళ్లు, యాత్రసాగించి, మోసపోయి, విరామంపొందిన మొహవర్చస్సు—అతను వ్యాధిగ్రస్తుడు.

"నాకివాళ వొంటో ఏమీ బాగలేదు"

"అయ్యో పాపం! హాస్పిటల్ నే వెళ్లి చూసొస్తాలే...ఏం, తలనొప్పా?"

దగ్గరగా వొచ్చింది. మంచంబద్దీమీద ఆనింది.

"ఫలానా అని చెప్పలేను. మగతగా వుంది — తిండి మాస్తే అదే పోతుందిలెండి"

కాసేపు నిశ్శబ్దం.

"ఆ కుర్చీమీద కూర్చోండి. మీ రల్లా నిలబడ్డం నాకిష్టంలేదు" అన్నాడు నీరసంగా. కూర్చుంది. పాదాలపైకి లేచిన చీరకుచ్చిళ్లను కిందకు లాగింది. చెంపమీద చెయ్యేసుకుని అతని కళ్లల్లోకి దీర్ఘంగా చూసింది. అదరిపాటుతో అతను దృష్టిని మరల్చుకున్నాడు.

"ఐతే చంద్రం ... మాచెల్లెలు వొక బొమ్మ చూపించింది. అది నాదే...నేను వెయ్యాదగ్గ—అబ్బ! ఎల్లా అనాలో రావడంలేదు—వేసేటందుకు—కాదు- వేసేటంతటి-బాగా వున్నానా?" సిగ్గుతో కనురెప్పలు వాల్చింది. అతను నవ్వాడు.

"అదా—అది మీది కాదు. మీచెల్లెల్ది వేద్దామనుకుంటే అట్లా తయారైంది"

"నువ్వు ఏవుద్దేశంతో వేస్తే అల్లా తయారైందో"

"చెప్పాగా నా వుద్దేశాలూ, అభిప్రాయాలూ లేవని..."

"కాదు, నాదే వేద్దామని సంకల్పించావు"

"కావొచ్చు. నాకు తెలీకుండా నా ఆంతరంగికం అనేకపన్లు చెయ్యిస్తుంది. వాటిలో యిదీ వొకటి కావొచ్చు".

"నీ ఆంతరంగికంలో అప్పుడు నే వుండివుండొచ్చు."

"సుప్రసిద్ధమానసికశాస్త్రవేత్త ఫ్రాయిడ్ గారి శిష్యురాలులా వున్నారు"

"నాకు గులాబీమొక్కను పంపించావు. ఈ రెండూ కూడితే ఏం తేల్తోంది?" అని ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది.

"విషమపరీక్ష. డాక్టర్ వాట్ సన్ గారి నడగాలి......బొమ్మ నాసృష్టి, గులాబీ ప్రకృతిసృష్టి."

"ఈ రెండూ నన్నుగురించి...నాచే ఆకర్షింపబడ్డ సృష్టి..."

అతను పక్కకి తిరిగి సిగరెట్టు ముట్టించాడు. ఇదంతా నిజమైవుండవొచ్చునన్నట్లుగా తెల్లబొయ్యాడు. నీరసంతో మూలుగుతూ దిండుమీద తల ఆనించాడు.

"చంద్రం, నా కెందుకో తెలుసా యింత దిగులు?... నువ్విచ్చిన గులాబీమొక్క వాడిపోతోంది. అది యెదగడం లేదు. మొగ్గవెయ్యడం లేదు-- దానికేసి చూస్తే నువ్వే జ్ఞాపకానికొస్తావు. నీపూర్వపు చరిత్ర వాడిపోయినట్లుగా...... ఎంతోమంది నీకు నీళ్లు పోశారు; దువ్వారు; లాగారు— లాలించారు... వాడిపొయ్యావు...... నాకు దాన్నీ, నిన్నూ బతికించాలని......"

అతను భయంతో కళ్లు పెద్దవి చేశాడు. ఆమె లేచి అతనిదగ్గరగా వెళ్లి నుదుటిమీద చెయ్యేసింది. అది కాలిపోతోంది. నివిరింది.

"ఆమొక్క ఎందుకు పుష్పించదో చెప్పవూ?"

"కొన్నికొన్ని గులాబీలు నీళ్లతో పుయ్యవు... దాన్ని రక్తంతో పెంచాలి."

ఆమె వేళ్లు అతని జుట్టులో దాచుకుంది. అతను వాటిని తొలిగించాడు.

"మీ రిట్లా చేస్తే మీ నౌకరీ పోతుంది..."

"నా కేం నౌకరీ?"

"భార్యగా వుండడం. హిందూలా ప్రకారం వొకసారి స్త్రీని వుద్యోగంలోంచి తొలిగించినతర్వాత మళ్లా ఎవ్వరూ కుదుర్చుకోడానికి వీల్లేదు, ఆ మొదటి యజమాని బ్రతికివున్నంతవరకూ."

"నౌకరీ పొట్టకోసం. కాని హృదయం, ఆత్మ?"

"అవి మాకు లేవు. బిహేవియరిస్టు వాట్‌సన్ దొరగార్ని అడగండి. శరీరం ప్రమాదంనుంచి కాపాడు కునేందుకు వాటిని కల్పించుకుంది."

"నాకుంది."

"అది వున్నవాడినే చూసుకోండి. మీభర్తగారికి చాలా విశాలమైన హృదయం వుండి వుంటుంది— శరీరం లాగే."

కాంతానికి కోపం వొచ్చింది. భర్తంటే యితనికీ అసూయ; ద్వేషం. పురుషులందరూ అంతే ఎందుకో. కాని ఆ అసూయకు కారణం తను కాదు.

"కాదు చంద్రం—నీకు హృదయం వుందను కున్నాను. నిన్ను నేను అర్థంచేసుకున్నాను".

"అది భ్రమ. అర్థంచేసుకునేందుకు నాలో ఏమన్నా మహత్తరరహస్యం వుంటేగా. మాకు హృదయాలు లేవు —బుర్ర లున్నాయి. శరీరా లున్నాయి. బుద్ధి వుంది, జ్ఞానం లేదు. పావలోవ్ (Pavlov) ని అడిగితే అదీ లేదంటాడు. మేం అంత ర్జాతీయ అజ్ఞాతవాసులం; రాజకీయ జంతువులం; ఆర్థికపశువులం; సారస్వత చిలకలం; చరిత్రాత్మిక గబ్బిలాలం; మరమనుషులం. నేను పెట్రోలువాసన, సిగరెట్‌పొగ; ఫ్యాక్టరీరొద, ఐడొఫారంకంపు — నీయిష్టం, మానవుణ్నిమాత్రం కాను..."

ఇదంతా ప్రగల్భంగా, వంచింపుగా తోచింది ఆమెకు. మరోరాయి విసిరింది: "ఇవన్నీ నువ్వు కావొచ్చు. మరి నేను...నాప్రేమ..."

"అవి భాషకి సంబంధించిన సమస్యలు. రిచర్డ్స్ (Richards), ఆగ్డన్ (Ogden) దొరగార్ల నడగాలి. ఆమాటలో ఎంత యథార్థం వుందో, ఎంత విలువ వుందో, ఎంత పరిణామం వుందో నాకు తెలీదు."

"నా సౌందర్యం."

అతను లేచి కూర్చుని ఆమెకేసి తీవ్రంగా చూశాడు.

"మేం సౌందర్యానికి చలించం. దీన్ని పూర్వీకులు వర్ణించి వర్ణించి దుంపతెంచారు. నిజంగా చూసేప్పటికి దాన్లో కొత్తదనం పోయింది. నేను ప్రేమించడం మరిచిపోయి చాలా కాలమైంది. హెలెన్, అనార్కలీ, క్లియోపాట్రా, శకుంతలా, గార్బోలాయ్ —వీళ్లే మా కలలని బాధిస్తారు..."

కాంతానికి కోపం మరింత యెక్కువైంది. ఇవన్నీ నిజంగా అన్నవో, పరిహాసానికో తన కర్థంకాలేదు. ఈ పిచ్చధోరణినిబట్టే, అంతా యితన్నిగురించి అట్లా అనుకుంటూ రనుకుంది. అతనితో వాదించింది, బ్రతిమలాడింది. జరిగిపోయిన సంగతులు తవ్వింది. అతను కత్తిమీద హాయిగా నడవసాగాడు. ఉడుకులోన్ సీసాకోసం కిందకెళ్లింది. తెచ్చి గుడ్డమీద పోసి నుదుటిమీద వుంచింది.

"నన్ను మీ రిట్లా తాకడం దారుణం. అందులో బాధ లున్నాయి."

"నీ కిట్లాంటి అనుభవం లేనట్టు మహా!"

"లేక కాదు. అవి వేరు. అవి మూణ్ణాళ్లముచ్చట కాదు. పిల్లలు లేని స్త్రీ నాతో కాలక్షేపం చెయ్యడం కాదు. సంస్థల్ని వెక్కిరించడం కాదు. మా పిచ్చిలో కూడా కొంత తర్కం, మార్గం లేకపోలేదు. మీ విషయం వేరు. ఇదొక మంట—జ్వాల. వేళ్లు పెడితే మండి, భస్మమైపోతాను. పాపానికి వేతనం మృత్యువు. నాకు కొంత కాలం బతికి సూర్యోదయాన్ని చూస్తూ ప్రేమతో వొణికిపోవాలనుంది."

పక్కకి తిరిగి మూలగడం మొదలెట్టాడు. చారు కాచి తీసుకొస్తా నని వెళ్లిపోయింది కాంతం.

* * *

మధ్యాహ్నం మూడుగంటలైంది. ఓవల్టీన్ పట్టుకుని కాంతం మేడమీదికొచ్చింది. అతను నిద్రపోతున్నాడు. కళ్లకింద తడి కనిపించింది. ఉడుకులోనుదో-అనురాగానిదో తెలీదు. హెలెన్, క్లియోపాట్రా, శకుంతల ఆమెను పీడించుకు తిన్నారు. ఏదో చెయ్యమని పురికొల్పారు. నిద్రలో వున్న శరీరానికీ, బుర్రకీ మహత్తరమైన యెడబాటు. గాలిలేని ప్రకృతిమాదిరి నిశ్చల సౌందర్యాన్ని ప్రకటించుకుంటుంది. యుగాలనాటి కొండశిఖరాలు, సెలయేళ్లు, భూమిలో మరుగుపడ్డ మానవుడి ఎముకలు, వేళ్లుపాతుకుని పుష్పించలేని గులాబీమొక్క-కాంతాన్ని ఐక్యతకి రగిల్చాయి. సంసార సంస్థ సౌడిబ్యాన్ని నిలబెట్టిన తెర చిరిగింది. ఆమె భార్య కాదు; వొదినగారు కాదు. అనంతవ్యక్తిత్వంతో మండిపోతున్న నరాల కుప్ప; అమరతకోసం అంతరాయాలని మంటగలిపిన సృష్టికర్త. అధరాలని అతని బుగ్గకి తగిల్చింది. రెప్పలు పైకి కదిలాయి; పక్కనుంచి మసక ప్రవాహంలా జారింది; ఇంద్రియాలలో రక్తం పిచ్చిగా తిరుగాడుతోంది.

"ఛి, ఛీ! సిగరెట్టు కంపు;......"

అతని నోరు కప్పింది. పెనుగులాడాడు.

"కాంతం! మాకు అమరత నిచ్చేది ఉడుకులోన్ కాని అధరాలుకావు. అది లేకపోతే యీ పాపపు పెదాలవాసనలో పెట్రోల్, తారు వేగం, గొడవ, హోరు, రొద, టి. బి. దుమ్ము-వొక్కక్షణం వుండలేను."

కాంతంశరీరంలోని మూలలు, వొంకర్లు, కోణాలు-అన్నీ ముక్కలై, యీడగిలపడిపోయాయి. తను ఏదో ప్రాచీనప్రపంచంలోకి వెళ్లింది—అక్కడినుంచి యీదౌర్భాగ్యుడు కిందికి గెంటాడు. అతన్ని మంటలో పడేసి చర్మం వొలవాలనిపించింది; కోసి రక్తం తీసి గులాబీమొక్కకి పొయ్యాలని వుంది—("కొన్నికొన్ని గులాబీలకి రక్తం పోస్తేకాని పుష్పించవు") పెనుగులాటలో ఓవల్టీన్ కప్పు కిందపడి పగిలింది.

"అయ్యో-సాయంత్రం బజార్లో మరోటి కొంటాలెండి—మీవారితో చెప్పొద్దు."

కాంతం కసితో చూసింది అతన్ని. ఆశాభవనం గాజుకప్పులా కూలి ముక్కలైంది.

"మీ చెల్లెల్ని యీవాళ తీసుకువెళ్లొచ్చునన్నారు. కారు సిద్ధంగావుంటే యిప్పుడే వెళ్లివొస్తా." అన్నాడు.

కాంతం చరచరా మెట్లు దిగి వెళ్లింది. బైటకొచ్చింది. కారుడ్రైవరు ఎనమండుగురు పిల్లల్ని పోగుచేసి, 'చడుగుడి' ఆడిస్తున్నాడు. కారు సిద్ధం చెయ్యమని చెప్పింది. మరోకప్పుతో మళ్లా పైకెళ్లింది.

"ఏదో చప్పుడైందేఁ?" అన్నాడు చంద్రకాంతం.

"నాచేతుల్లోనే అద్దం పడి పగిలింది." తను అద్దంలో మొహం చూసుకున్న విషయం చెప్పినందుకు పెదవి కొరుక్కుంది.

"ఫరవాలేదు. మావారి డబ్బంతా యింటో కప్పులకీ, అద్దాలకీ అవుతోంది."

"చాలామంది మొగాళ్లకంతే లెండి. కోతిని పెంచుకునేవాడు అది పగలగొట్టే అద్దాలకేనా ఖర్చుపెట్టొద్దా—అని వొకాయన నన్నాడులెండి."

ఈవాక్యం వినిపించుకోకుండానే దిగి వెళ్లిపోయింది కాంతం. హాస్పిటల్‌కి తనూ సిద్ధమైంది. కార్లో వెళ్లారు. చంద్రకాంతం భార్యని కార్లో ఎక్కించుకుని సముద్రపు వొడ్డునే వొస్తుంటే బసవయ్య కనిపించాడు. అతనూ కార్లో ఎక్కాడు. ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు. బసవయ్యమాత్రం కార్ల ఇన్స్యూరెన్సునిగురించి డ్రైవర్‌తో గుక్కతిప్పుకోకుండా లెక్చరిచ్చాడు.

"ఇదుగో-రేపు సముద్రస్నానం చేద్దామా-చాలాకాలమైంది చేసి-?" అన్నాడు బసవయ్య.

"అమ్మో! నాకు భయం" అంది మరదలు.

"మీరొద్దు. మేం మొగాళ్లం వెళ్తాం." ఎవళ్లూ సమాధానం చెప్పలేదు. రాత్రి చాలాసేపు మాట్టాడింది సూర్యకాంతం భర్తతో.

* * *

మొన్నాడు ఉదయం ఆరుగంటలకి నలుగురూ కారుమీద సముద్రపుటొడ్డుకి వెళ్లారు. కారు దిగి

దూరంగా యిసకలో ఫర్లాంగుదూరం నడిచి, చాప పరిచారు. తువ్వాళ్లు, రెండు గొడుగులు తీసుకొచ్చి డ్రైవరు కారుదగ్గర కెళ్లిపొయ్యాడు. ఎర్రటిముద్ద నీటిఅంచుమీద లేచింది. మంచునుండి విముక్తిపొంద డానికి యిసుకకణాలు కాంతిలో విప్పారుతున్నాయి. ప్రకృతి తన అలంకారాన్ని అలజడిలోనూ, పక్షుల పిచ్చిపాటలతోనూ ప్రదర్శించుకుంటోంది.

బసవయ్య, చంద్రకాంతం నీళ్లదగ్గరకి నడిచి పొయ్యారు. కాంతం, చెల్లెలూ యిసుకలో దూదుం పుల్ల ఆడుకుంటున్నారు.

"నా కీత రాదు, నీ కొచ్చునా?" అని అడి గాడు బసవయ్య.

"సముద్రంలో ఈతేం ప్రయోజనం? ఐనా నా జీవితానికి విలువలేదు. భీమాకూడా చెయ్యించలేదు"

బసవయ్య బిగ్గరగా నవ్వి చొక్కా తీసి నీళ్ల ల్లోకి నడిచాడు. పదిహేనుగజాలు వెళ్లి మూడుసార్లు మునిగాడు.

"లోతు లేదే — రా ఫరవా లేదు" చంద్ర కాంతం దగ్గరగా వెళ్లాడు. బసవయ్యని చిన్న కెర టాలు కదల్పలేవు. చంద్రంకాళ్లకి యిసక తగలడం లేదు. నీళ్లల్లోకి చూస్తుంటే చిత్రమైన అనుభవం కలుగుతుంది. మంచు కరిగి కొండశిఖరం విరిగిపడ్డట్టూ, పాదాలకింద భూమివిడి ఎక్కడికోతీసుకెడుతున్నట్లూ, లోకం గిరగిర తిరుగుతూ శూన్యత్వంలోకి గిరవాటెట్టి నట్టూ భయమేస్తుంది. మానవుడి అల్పత్వం, అనావశ్య కత — అన్నీ తెలుస్తాయి సముద్రంలో మునిగినవాడికి.

పెద్ద కెరటం చిన్నవాటినినురుగుతోసహా లొంగ తీసుకొనిఇసికగుహలను పెల్లగించి,వొడ్డునబ్రద్దలై,కిరీటం లాంటి నురుగుని చీరమాదిరి ఆరేసిందికాని బసవయ్యని అంగుళం కదపలేదు. కాని అతనికి లోపలికి జారు తున్నట్లు అనుమానం తట్టింది. ఒడ్డువెంపు నడిచాడు. శక్తిని పోగొట్టుకున్న పెద్దకెరటం ఇసుకతో దొర్లు కుంటూ అతన్ని పదిగజాలు తీసికెళ్లింది. ఇంకా నడి చాడు.

"ఇక్కడకూడా భూమి తగుల్తోంది..." అన్నా డు చంద్రకాంతం నురుగులా తేలిపోతూ.

కెరటాలు అల్పగంతులు, నాట్యం మానుకుని, పెద్దపెద్ద నీటి ఆవరణాలను పూరించుకుని, లోలోపల భయంకరంగా కదులుతున్నాయి. పాముపడగలా నాలుకలు జాపుకుంటూ క్రూరంగా బసవయ్యదృష్టిని తారుమారుచేస్తూ తీసుకుపోతున్నాయి. అతను ప్రపంచానికి దూరమైపోతున్నాడు. నీళ్లు తాగు తున్నాడు. చేతులను రెక్కలువిరిగిన పక్షిలా కొట్టు కొంటున్నాడు. ఒడ్డు కనిపించదు. మనుషులు కని పించరు. ఆకాశం, సముద్రం అంతా వొకటే — తన నిర్మూలానికి కలిసి పెనుగులాడుతున్నాయి.

"చం-ద్రం ... దా –దా...అందు..." ఏవో ధ్వనులు చేశాడు. బాధలో వున్నవాడి మూగభావ — జీవం నిశీథంలో శ్మశానవాటికలో అరిచే కడసారి అరుపు. చంద్రకాంతం వొచ్చి యితనిదగ్గర పడ్డాడు. బసవయ్య జుట్టుని పళ్లతో పట్టుకున్నాడు; చేతులతో అతని మెడ గట్టిగా బిగించి, అతని కళేబరాన్ని మీదేసుకుని వెల్లకిలబడి వూపిరి బిగించి, గుప్పిళ్లతో నీటికన్యస్తనాలపై కొడుతుంటే, వొక పోకిరీకెరటం విప్లవం చేసి బైటపడి, ఆవ్యక్తులని వొడ్డుకేసి ఐదుగజాలు వూపి గిరవాటెట్టింది. భూమి తగిలింది. ఒడ్డున పడ్డాడు బసవయ్య. అతని పొట్టమీద అడుగేసి తొక్కాడు చంద్రకాంతం. శరీరాన్ని 'మాలీసు' చేశాడు.

సూర్యకాంతం దూరాన్నుంచి చూసి, గబగబ నడిచి చక్కా వొచ్చింది.

"ఏమీ లేదు — ఆయనకి అలుపొచ్చింది" అన్నాడు చంద్రకాంతం.

"అంతేకదా — ఏదో అని హడిలిపోయాను."

అతను తన భర్తని ఏమన్నా చేశాడేమోనని కాంతం భయపడింది. అసూయతో బాధపడుతున్న పురుషుడు ఎంత ప్రమాదమైనా చెయ్యగలడు. చంద్ర కాంతం సముద్రంలో కొట్టుకునిపోతే ఎంత బాగుం డును! ఏమిటి తన కీ ఆలోచనలు!

"చంద్రకాంతం లేకపోతే నాపని యీపూట హుళక్కే" అన్నాడు బసవయ్య ఆయాసంతో.

అంతా యింటికి చేరుకున్నారు. ఆసాయంత్రం వెడతానని చంద్రకాంతం భార్యని ప్రయాణం కట్టమన్నాడు. బసవయ్యబలవంతంమీద మొన్నాడు వెళ్లడానికి నిశ్చయించుకున్నారు. రాత్రి భోజనానికి బసవయ్యకోసం కాచుకుంటూ చంద్రకాంతం హాల్లో కూర్చున్నాడు. అతని భార్య స్నానాని కెళ్లింది — తొట్టిస్నానం. గంటకికాని రాదు. మల్లెపూలు కొప్పులో సర్దుకుంటూ కాంతం చక్కా వొచ్చింది.

"నువ్వు లేకపోతే మావారు కొట్టుకుపోదురుటగా—"

"సరే, నే లేకపోతే ఆయన స్నానానికే వెళ్లి వుండడు..."

"ఆదయ నామీదా, ఆయనమీదా?" అంటూ వీథితలుపు మూసింది.

"నా కెవళ్లమీదా దయాదాక్షిణ్యాలు లేవు. ఆయన బ్రతకడంవల్ల ఇన్స్యూరెన్స్ప్రపంచానికేనా వుపయోగం వుంది. నావల్ల ఏం ప్రయోజనం వుంది లోకానికి?"

"నాకుంది"

"అది నీస్వార్థం. పైగా ఆయన కొట్టుకుపొయ్యాడంటే నీపని ఏమౌతుందో తలుచుకుంటే భయమేస్తుంది. అంతేకాని నాకు త్యాగంలోనూ, పరోపకారంలోనూ నమ్మకం లేదు..."

కాంతంలో లేకత్తిన ఆశాపుష్పం వాడింది.

"చంద్రం...నువ్వు కావాలి—వొక్కనిమిషం నన్ను నీచేతుల్లో పట్టుకోవూ?"

"నువ్వు ఆటవొస్తువ్వికావు. స్త్రీవి. నా వుద్యోగం లేకపోవడంవల్లకదా నా కీపని కల్పించావు. లేదు. వదినగారూ, నాకు ప్రేమించేటందుకు తీరుబడి లేదు. ఆ విలాసం మీబోంట్లకు. ఉద్యోగం, ధనం, సంసారం, సంఘంలో స్థానం, పిల్లా మేకా పోరూ పొందూ లేక హాయిగా కావలసినంత విశ్రాంతి వున్న మీకు అది తగిన కాలక్షేపం. భారతదేశంలో తిండి లేదు. నాగరికప్రపంచంలో ప్రేమ లేదు. అందుకనే నవీన యువకుడికి శాంతి లేదు"

"ఈదేశంలో నాగరికత లేదంటే నవ్వొస్తుంది. పోనీ నాకేనా లేదంటావా?" అని అడిగింది కాంతం.

"ఆకలి తీరని దేశానికి నాగరికతతో నిమిత్తం లేదు. నా కాకలి తీరలేదు. బాధగా వుందని లోకానికి బిగ్గరగా చెప్పుకునేవాడు నాగరికుడు కావొచ్చు. ఆకలిబాధ తగ్గింతర్వాత ఘనవంతులు నాగరికతలో విలాసాలతో స్వేచ్ఛగా వ్యవహరిస్తారు. స్వేచ్ఛాజీవితం అవలంబిస్తేనేకాని నవీనులుకారేమోనన్నభయంవల్ల ఘనవంతులు, ఘనవంతులభార్యలు నాగరికతని ఆచరణలో పెడతారు."

కాంతానికి వొళ్లు మండింది. భర్తతో చెప్పి యీ దౌర్భాగ్యుణ్ణి సముద్రంలో ముంచలేకపొయ్యా నన్న విచారం కలిగింది.

"చంద్రకాంతం, నేను నిన్ను పరిశోధించానే గాని నిజంగా నిన్ను ప్రేమించా ననుకున్నావా?"

"నన్ను నువ్వు నిజంగా ప్రేమించావని నమ్మేటంతటి శుంఠని కాను. పైగా యీ వేగంగా కదిలిపొయ్యే ఆధునిక ఆర్థికయంత్రం చక్రాలకింద ప్రేమ, సౌందర్యం, సత్యం—అన్నీ ముక్కలు ముక్కలై పొయ్యాయి. వాటిని అతికించాలంటే జిగురుబుడ్డి కొనేటంతటి డబ్బుకూడా లేదు నాదగ్గర. నీ కది చేతకాదు."

ఇంతలో వీథితలుపు చప్పుడైంది. అంత బిగ్గరగా తలుపు తట్టేది బసవయ్యతప్ప మరొకరు కారని కాంతానికి తెలుసు.

మొన్నాడు సాగనంపడానికి బసవయ్య, భార్యా కారులో స్టేషన్‌కి వెళ్లారు. సూర్యకాంతం, చెల్లెలూ బండిలో కూర్చున్నారు. చంద్రకాంతం ఇంజన్‌దగ్గర నిలబడి దాని పొగరుమోతుబలాన్ని పరీక్షిస్తూ నుంచున్నాడు. బసవయ్య గార్డుతో మాట్లాడుతున్నాడు—భీమా చెయ్యమని చంపుకుతింటూ.

"ఏమే—మొన్న సముద్రంలో మీ బావ లేకపోతే నీ మొగుడుపని ఏం జరుగును..."

ఇంతలో బసవయ్య చక్కా వొచ్చాడు.

"అదేమిటి, తలక్రిందులు చేసి చెబుతున్నావు? అతను లేకపోతే నే నేమౌదును..."

మళ్లా గార్డు సంజ్ఞచేస్తే వెళ్లిపొయ్యాడు. బండి కదిలే టైమయింది. చంద్రకాంతం పెట్టెదగ్గర కొచ్చాడు.

కాంతం బండిలోంచి దిగింది.

"ఇదిగో చూడూ" అన్నాడు చంద్రకాంతం, భార్యని సంబోధిస్తూ. "మీ బావతో యితర మొగాళ్లను గురించి చెడ్డగా చెప్పొద్దని కొంచెం చెబుదూ."

"ఎవరితో?" అంది అతని భార్య.

"అదే, మీ అక్కతో. కొంతమంది స్త్రీలకి చెడ్డ మొగాళ్లంటే చాలా మోజు కాబోలు."

రైలు కదిలింది. బసవయ్య తన అరటి బొంద లాంటి చేతిని వూపాడు.

ఇద్దరూ కార్లో యింటి కొచ్చారు. కాంతం కార్లోంచి దిగి గబగబా తోటలో కొచ్చింది. చంద్రం పంపిన గులాబీ మొక్క మీద వో మొగ్గ లేచింది. కాంతం ఆ మొక్కని వేళ్లతో సహితంగా పెరికి, దూరంగా గోడవతల గిరవాటెట్టింది. పాదంతో ఆ స్థలాన్ని చప్టాలా చేసింది. బసవయ్య ఆ పారేసిన మొక్కను చేత్తో తీసుకుని దొడ్డివెంపునుంచి చక్కా వొచ్చాడు.

"ఇదేమిటి, యీ మొక్కని ఎవరు పారేశారే? పువ్వుకూడా పూసింది?"

"నేనే. దాని కేదో అతనిలాగే జాడ్యం. మీరు చెప్పిన వన్నీ నిజమే నండీ——అతను చాలా..."

"ఏమీ లేదు. చాలా మంచివాడు." అని బిగ్గరగా నవ్వుతూ ఆ మొక్కని మళ్లా పాతటానికి సంకల్పించాడు.

"క్రాక్ అంటాను." అంది.
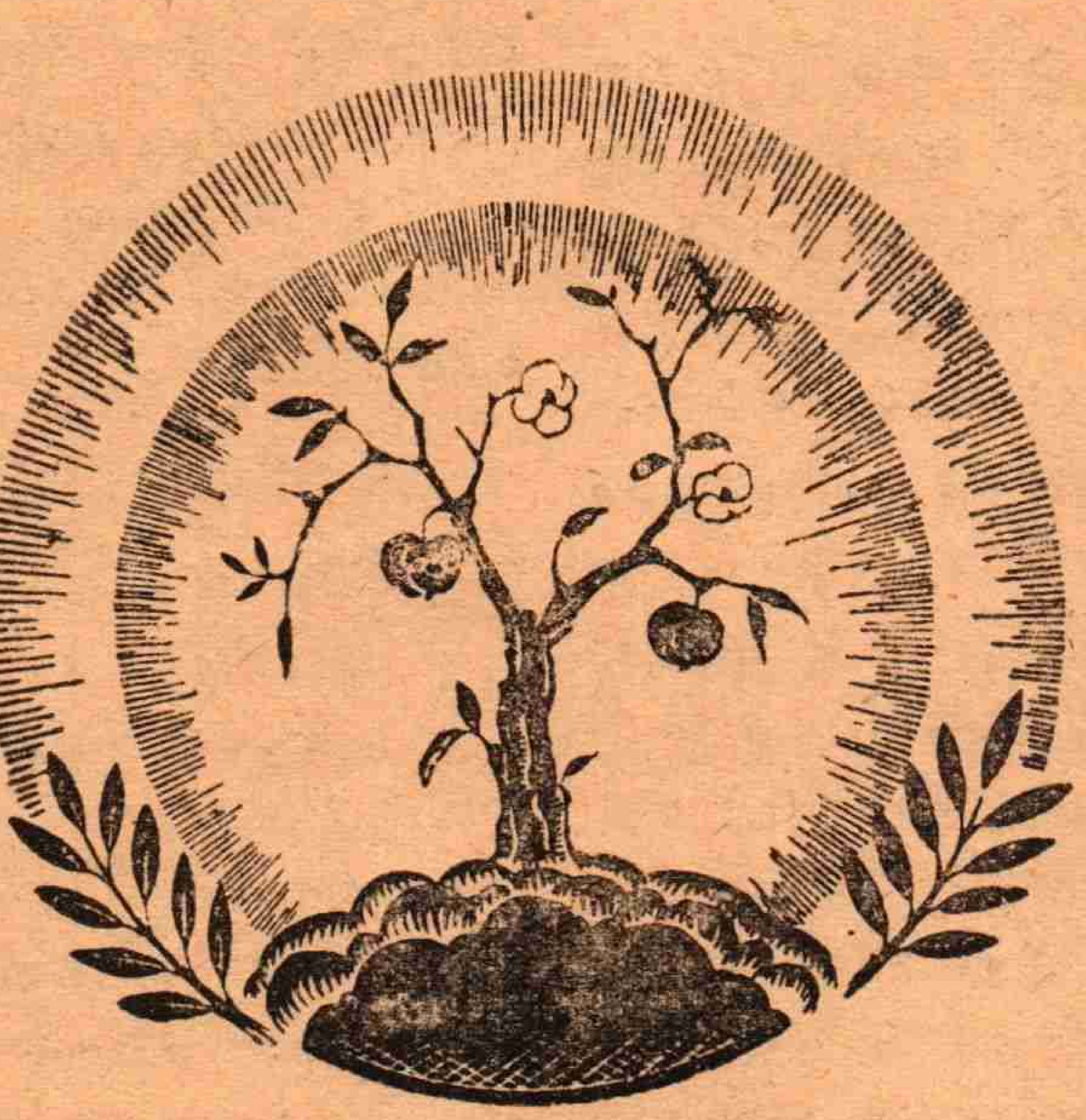
"క్రాక్ కావొచ్చు—కాని మంచివాడే."